

INSTRUMENTE DE PLATĂ UTILIZATE ÎN AFACERILE ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Sistemul de plăți și compensări reprezintă o componentă importantă a sistemului monetar și prin acesta a infrastructurii financiare a economiei, asigurând circulația banilor și transferul de active monetare. Descărcarea de obligație pentru schimbul marfii, serviciului sau altui activ, se face de persoana care devine noul proprietar prin cedarea către fostul proprietar a unui activ convenabil acestuia. Dacă activul transmis este sub forma de monedă, obligația este **pecuniară** și se consideră îndeplinită printr-un act de **plată**. Relațiile din cadrul sistemului de plăți sunt relații pecuniare și acestea trebuie să se finalizeze prin **plata definitivă și irevocabilă** pentru ca tranzacția să se încheie și să înceapă un nou ciclu.

În economiile de piață moderne agenții economici dispun de o varietate de metode pentru a face plăți. Astfel, de regulă, ei aleg instrumentul de plată pe care îl consideră adecvat necesităților lor, din perspectiva vitezei de execuție, a costurilor de tranzacție, a caracteristicilor locale precum și a cadrului legal care reglementează obligațiile de plată. De exemplu plățile de detaliu (retail payments) pot fi decontate fie prin utilizarea numerarului, a cecurilor, a cardurilor de credit, a cardurilor de debit sau a ordinelor de transfer credit, fiecare dintre ele putând implica operații manuale, telefonice, poștale sau pe suport magnetic. Pentru plățile cu valoare mare și/sau urgente, în general corelate cu schimbul instrumentelor financiare, de regulă sunt utilizate sisteme electronice de transfer de fonduri mult mai dezvoltate din punct de vedere tehnologic.

Astfel, cele mai utilizate mijloace, instrumente și tehnici de plată, în tranzacțiile economice internaționale sunt: valutele, monedele internaționale, cambiala (trata), biletul la ordin, cecul, în ultima perioadă de timp a luat amploare și cardul, iar ca tehnici de plată merita amintite încasso documentar și creditele documentare (în variantele: acreditiv documentar și scrisoare de credit comercială)

. Valutele :

Valutele sunt monede naționale care au următoarele caracteristici :

- putere de plată;
- se bucură de o largă circulație;
- pot fi constituite rezerva și în alte țări decât țara emitentă .

Valuta care se prezintă sub forma de bancnote sau monezi poartă denumirea de valută în numerar iar cea disponibilă într-un cont bancar - valută în cont .

În funcție de modul în care valută în cont a fost depusă în bancă, întâlnim :

- valută în cont la vedere;
- valută în cont la termen .

Monedele internaționale sunt acele monede naționale care circulă în afara granițelor statului emitent și constituie mijloace de plată și de rezerva pe piața internațională .

Conform definiției de mai sus, în categoria monedelor internaționale pot fi incluse cele cinci valute liber-utilizabile și instrumentele monetare și unitățile de cont emise de organismele financiare internaționale, respectiv **D .S .T ; E .C .U ; EURO**, etc.

D .S .T (Drepturile speciale de tragere) sunt o unitate de cont (emisa de Fondul Monetar International) pentru a evita unele fluctuatii de pe piata monedelor nationale .

E .C .U (European Currency Unit) , moneda emisa in cadrul Sistemului Monetar European , si utilizata in tarile membre .

Valoarea unitatilor de cont se stabileste pe baza metodei cosului valutar , potrivit careia valoarea unitatii se stabileste ca medie ponderata a valutelor luate in calcul .

EURO , noua moneda unica europeana care a intrat in circulatie in anul 1999 potrivit politicii financiar - monetare a Uniunii Europene .

. Cecul :

Principala functie a cecului este aceea de plata .Spre deosebire de cambie si biletul la ordin , cecul este platibil numai la vedere si poate fi definit ca fiind un in scris prin care o persoana (fizica sau juridica) da un ordin unei banci sa plateasca (la vedere) suma de bani inscrisa in cec , unei tertе persoane (beneficiar) .

Utilizarea cecului implica , din partea beneficiarului , verificarea existentei , in contul bancar, a sumei inscrise in cec .

Cecul este reprezentat de un formular tipizat. Utilizarea cecului este guvernată de legea din 1934.

Părțile implicate:

- trăgătorul este cel care ordonă plata, (persoană fizică sau juridică)
- trasul este întotdeauna o bancă, fie că e banca la care trăgătorul are deschis un cont, fie că e una corespondentă,
- beneficiarul - persoana fizică sau juridică indicată de trăgător în favoarea căreia se va face plata.

Tipuri de cecuri:

A. După modul în care este trecut beneficiarul:

- nominative – situație în care beneficiarul este trecut în mod expres și cecul se achită numai acestuia, sunt transmise de obicei prin cesiune;
- la purtător – caz în care nu se menționează expres numele beneficiarului, cecul putând fi încasat de orice persoană care îl deține,
- la ordin – se menționează numele beneficiarului și mențiunea la ordin care dă dreptul acestuia să transmită cecul altei persoane prin gir.

B. După modul de încasare:

➤ cecuri barate- utilizate pentru plata într-un cont bancar al beneficiarului, (reprezintă cecuri de virament - neputând fi plătite în numerar), și în cazul cecului documentar, atunci când trăgătorul condiționează plata de prezentarea anumitor documente la bancă.

Bararea poate fi:

→ generală – nu sunt menționați între cele 2 linii paralele și atunci banca nu poate plăti decât unei bănci sau unui client al său și poate circula prin andosare,

→ specială – atunci când se scrie denumirea băncii unde se efectuează plata.

➤ cecuri nebarate – și în cazul acestor cecuri se poate plăti în numerar la ghișeul băncii, sau în cont fără nici o restricție.

Exemplu de cec special – cecul certificat – este cecul care poartă el specificarea expresă a existenței provizionului la banca trasă.

Cecul de călătorie – cec cu valoare fixă imprimată pe formularul cecului. El este emis de bănci și vândut clienților pentru a înlesni lichiditățile în călătorii, pentru a înlocui cash-ul în deplasările în străinătate. Protecția acestui tip de cec se asigură prin semnătură.

Cardul :

Cardul bancar , larg utilizat in SUA (inca din anii 50) a cucerit si Europa , mai ales in cepad cu anii 80 .Se prezinta sub forma unei cartele din plastic , dimensionata dupa formatul unei carti de vizita ¹.

Cardul are in scris pe el :

- denumirea si emblema emitentului(o banca) ;

- datele de identificare ale titularului

Cambia și biletul la ordin - instrumente de plată și credit pe termen scurt cu rol de garantare a plăților în afacerile economice internaționale

Plata prin utilizarea cambiei și biletului la ordin se numără printre cele mai vechi tehnici de plată, oferind un grad de securitate ridicat părților implicate. Din punct de vedere economic, factorii determinanți care au dus la crearea cambiei și biletului la ordin au fost: marea densitate de monede, nesiguranța transporturilor și interzicerea exportului de capitaluri.

Operația, care reprezintă conținutul cambiei, este cunoscută încă din antichitatea greco-romană, fiind reprezentată prin remiterea unei sume de bani de pe o piață pe alta prin intermediul unui document care atesta vărsământul. Scrisoarea folosită în “permutație” în timpul romanilor nu avea eficacitatea tratei (“cambium”) din evul mediu, când exigențele economice erau mai accentuate.

Dezvoltarea importului și exportului a dus la utilizarea tot mai largă a efectelor de comerț externe. În special în Vestul Europei, cumpărătorii obișnuiesc să semneze astfel de instrumente, care pot fi scontate ulterior de vânzător la banca sa.

De asemenea, privatizarea întreprinderilor de stat și desființarea monopolului asupra comerțului exterior au dus în Europa Centrală și de Est la crearea a zeci de mii de întreprinderi, care

au responsabilitatea plăților și finanțării propriilor afaceri, după regulile și uzanțele internaționale. Importanța efectelor de comerț, mai redusă până acum în regiune, va crește considerabil datorită gamei largi de utilizare, ca mijloc de plată și finanțare și ca instrument de garanție.

Emisiunea, circulația, negocierea cambiilor și biletelor la ordin sunt legate atât de activitatea în domeniul relațiilor de schimb internaționale, cât și de o serie de operațiuni cu caracter necomercial, executate de persoane fizice sau juridice.

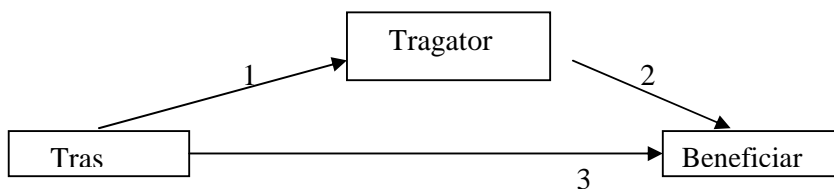
Caracterizarea generală și particularitățile cambiei și biletului ordin

În literatura de specialitate și în practica financiară internațională, cambia și biletul la ordin sunt denumite uzual instrumente de plată, efecte de comerț sau titluri de credit, fiind înscrisuri cu conținut și formă consacrate pe bază de norme acceptate, reprezentând pentru cel ce o deține (beneficiar) drepturi ce pot fi încasate, la vedere sau la termen, în funcție de valoarea lor determinată.

Cambia (trata) este un titlu de credit utilizat ca instrument de plată prin care un creditor (numit trăgător) dă dispoziție debitorului său (numit tras) să plătească o anumită sumă unui terț (numit beneficiar), la o anumită dată și într-un loc stabilit, fără a indica operațiunea care a generat creanța.

Conform acestei definiții în circuitul cambiei (schema nr. 2.1.) intervin trei părți: trăgătorul (exportatorul, creditorul), trasul (importatorul, debitorul) și beneficiarul (un creditor al trăgătorului). În comerțul internațional, exportatorul apare, de regulă, atât în calitate de trăgător cât și de beneficiar.

Circuitul cambiei

1. în urma încheierii unui contract comercial internațional, trasul (importatorul) îi datorează o anumită sumă trăgătorului (exportatorului);

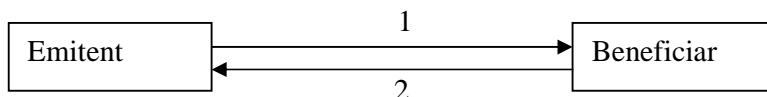
2. trăgătorul, la rândul său, are de achitat aceeași sumă unei terțe persoane (beneficiar), drept urmare a încheierii unui contract comercial internațional sau a unui contract de credit cu o bancă;

3. la ordinul trăgătorului, trasul achită suma respectivă direct beneficiarului

Biletul la ordin este, ca și cambia, un titlu de credit utilizat ca instrument de plată, dar, spre deosebire de aceasta, reprezintă angajamentul unui debitor (numit emitent) de a plăti o sumă unui creditor (numit beneficiar) la un anumit termen sau la prezentarea acestuia.

Din definiție rezultă că, în comparație cu cambia, biletul la ordin presupune implicarea numai a două persoane: emitentul, care în comerțul internațional este importatorul și beneficiarul, care este exportatorul .

Circuitul biletului la ordin

1. în cadrul unui contract comercial internațional, importatorul emite biletul la ordin în favoarea exportatorului

2. exportatorul prezintă la plată biletul la ordin și importatorul îl achită.

În unele țări, cum ar fi Germania, Austria, Elveția și Spania, jurisprudența definește cambiile și biletele la ordin ca având o “**natură abstractă**”. Conceptul se referă la faptul că drepturile și obligațiile rezultă numai pe baza instrumentului însuși, acesta funcționând independent de valabilitatea tranzacției care stă la baza sa. Excepția o constituie dobândirea efectului de comerț de către deținător prin rea-credință, dar partea obligată trebuie să dovedească acest lucru.

În legislația engleză apare conceptul de “**negociabilitate**” care, într-o anumită măsură, exprimă același concept în sensul că orice parte la cambie și la biletul la ordin este obligată, datorită semnăturii sale pe acestea, indiferent de tranzacția care stă la baza cambiei sau de relația cu altă parte.

Referitor la utilizarea cambiei în practica comercială internațională, în tabelul nr. 2.1. sunt evidențiate următoarele **avantaje și limite**:

Avantajele și limitele cambiei

Avantajele cambiei	Limitele cambiei
este emisă la inițiativa exportatorului	este supusă acceptării de către tras
materializează datoria importatorului	este supusă riscului de pierdere, furt, falsificare
cerințe formale relativ simple mai ales în cazul formularelor standardizate oferite de bănci	este lentă la încasare deoarece în această operațiune intervin mai multe bănci
permite trăgătorului să-și mobilizeze creanța	
elimină riscul de schimb	
precizează exact termenul de plată	

Avantajele și limitele biletului la ordin

Avantajele biletului la ordin	Limitele biletului la ordin
permite beneficiarului să-și mobilizeze creanța	este supus riscului de pierdere, furt, falsificare

cerințe formale relativ simple mai ales în cazul formularelor standardizate oferite de bănci	
elimină riscul de schimb	
precizează exact termenul de plată	
materializează datoria importatorului	

Funcțiile economice ale cambiei și biletului la ordin

Cambia și biletul la ordin joacă un rol important în domeniile comercial și financiar, atât ca mijloc de plată și furnizare de credit cât și drept garanție a creditelor, oferind în general posibilitatea executării silite rapide.

Funcțiile economice ale cambiei și biletului la ordin se realizează în cadrul unor operațiuni de mare diversitate ale căror caracteristici depind de aspectele concrete ale activității de comerț. Aceste titluri de credit pot fi transmise prin gir (andosare), pot fi scontate la o bancă (adică vândute unei bănci înainte de scadență, contra sumei înscrise pe titlu minus comisionul băncii și taxa de scont) sau pot fi păstrate de beneficiar până la scadență.

Cambia și biletul la ordin pot îndeplini următoarele funcții:

→ **funcția de instrument de plată** - constă în faptul că trăgătorul, în cazul cambiei, sau emitentul, în cazul biletului la ordin, are de achitat o datorie față de o terță persoană – beneficiarul. Această funcție constă și în faptul că beneficiarul unui astfel de înscris, numit girant, poate să-l transfere prin **gir** unui creditor al său, numit giratar, ca plată a datoriei față de acesta, care, la rândul său, poate să-l transfere unei terțe persoane față de care are o datorie.

→ **funcția de titlu de garanție** În cadrul garantării creditului pe termen scurt acordat, băncile comerciale pot cere debitorului să garanteze plata ratelor de credit, a dobânzilor și comisioanelor și prin emiterea unor cambii sau bilete la ordin având scadențele la termenele de plată ale ratelor, efecte de comerț care sunt girate în favoarea băncii și care sunt ținute drept gaj.⁴

În unele țări, creditorii cer debitorilor să semneze cambiile pentru a se asigura de plata la termen a tranzacției. Plata cambiei va fi solicitată numai dacă nu se efectuează plata tranzacției. Adesea sunt luate cambii în alb, care vor fi utilizate numai în caz de neplată. Terții pot furniza de asemenea astfel de cambii sau pot avaliza cambiile date de debitor.

Cambia poate fi dată în garanție pentru asigurarea unei alte creanțe pe care giratarul o are contra girantului, prin inserarea în gir a formulei “în garanție”, “valoare în gaj”, “valoare în garanție”. În această situație, posesorul cambiei poate exercita toate drepturile care decurg din titlu, chiar și în cazul în care creanța garantată prin gaj nu este exigibilă. Posesorul cambiei (giratarul) poate invoca aceste drepturi și împotriva girantului său. În această situație, giratarul nu poate transmite cambia decât printr-un gir de procură.

Cambia girată în garanție, dă dreptul giratarului să se despăgubească cu preferință din suma încasată în baza titlului, față de ceilalți creditori ai debitorului girant care a dat cambia în gaj. Creditorul care ia în gaj o cambie nu devine un reprezentant al debitorului, ci continuă să aibă un drept autonom pe care îl exercită în propriul său interes.

→ **funcția de instrument de credit comercial** - constă în facilitatea relațiilor de credit și se realizează prin asigurarea rambursării creditului acordat prin utilizarea cambiei sau biletului la ordin în cadrul unor modalități de plată cum sunt: acreditivul utilizabil prin cambii, scrisoarea comercială de credit, incasso-ul documentar contra acceptare. Prin mecanismul acestor modalități, vânzătorul, care livrează o marfă pe credit, devine în momentul livrării beneficiarul unei cambii sau al unui bilet

la ordin prin care cumpărătorul se obligă să plătească, la scadență, contravaloarea mărfii livrate, vânzătorul dispunând de o garanție suplimentară privind rambursarea creditului.

→ **funcția de instrument de credit bancar** – constă în asigurarea unei mai rapide circulații a creanțelor, în sensul că beneficiarul unei cambii sau al unui bilet la ordin poate obține, în schimbul transferului creanței reprezentate de acest instrument, o sumă de bani înainte de scadență. Principalele operațiuni prin care titlurile de credit îndeplinesc funcția de instrument de credit bancar sunt scontarea și forfetarea. Având în vedere că aceste operațiuni se fac de către persoana care a acordat inițial un credit, finanțând astfel o persoană, aceste operațiuni apar privite din punctul de vedere al primei persoane ca operațiuni de refinanțare.

Scontarea reprezintă o formă tradițională de mobilizare a creditelor pe termen scurt prin cedarea drepturilor de creanță încorporate în titluri de credit .5 Scontarea constă în transferul creanței reprezentate de un titlu de credit neajuns la scadență în schimbul unei sume egale cu valoarea nominală a instrumentului scontat minus dobânda asupra sumei plătite, calculând din momentul scontării până la scadență, la care se mai adaugă anumite cheltuieli de încasare a cambiei.

Din punct de vedere juridic, scontarea implică andosarea instrumentului în favoarea celui care îl primește (în general o bancă comercială specializată în asemenea operațiuni).

Taxa de scont are o natură economică complexă, cuprinzând în principal dobânda pe care banca de scont o percepe pentru faptul că acordă beneficiarului instrumentului un credit (S) pe o perioadă de n zile. Taxa de scont mai include cheltuielile pe care banca le va face pentru încasarea cambiei sau biletului la ordin precum și o sumă menită să acopere riscurile pe care banca de scont și le-a asumat achiziționând instrumentul respectiv.

Prezentarea instrumentului în vederea scontării se va face cu 15 zile lucrătoare înainte, pentru a da posibilitate inspecției bancare să efectueze analiza bonității plătitorului.

La scontare poate apela și importatorul atunci când între cei doi parteneri de afaceri se folosește **procedura cec/cambie**. Aceasta constă în aceea că un exportator, a cărui cambie a fost acceptată de un importator, poate gira această cambie în favoarea importatorului (acceptantului) astfel încât importatorul o poate sconta la banca sa. Simultan, importatorul îi trimite exportatorului un cec pentru suma respectivă tras asupra băncii la care scontează cambia. Când cecul este prezentat la plată de către exportator, contul importatorului este creditat.

cu suma scontată de către bancă, astfel încât aceasta va onora cecul la plată.

Avantajul acestei proceduri derivă din rata favorabilă a scontului, care de regulă este considerabil mai avantajoasă decât rata dobânzii sau a creditului pe descoperit – overdraft. Importatorul poate obține chiar un rabat pentru plata rapidă.

Dezavantajul acestei operațiuni este acela că exportatorul rămâne răspunzător atât ca trăgător cât și ca girant al cambiei. El își poate exclude răspunderea ca girant dar nu ca trăgător și va trebui să onoreze cambia dacă cumpărătorul nu plătește la scadență. De asemenea, atât exportatorul cât și banca de scont sunt în pericol dacă importatorul nu trimite cecul sau dacă suma scontată sau bunurile importatorului sunt ipotecate la terți. În aceeași ordine de idei, trăgătorul/girant este posibil să aibă nevoie de o autorizație de schimb valutar pentru a-și transfera revendicările către tras. În Belgia, Franța și Germania această operațiune este în general acceptată, dar în alte țări europene nu este nici cunoscută și nici acceptată.

Rescontarea presupune ca băncile comerciale să preschimbe în bani cambiile și biletele la ordin, pe care le dețin, la banca centrală, care percepe taxa oficială a scontului, influențând astfel nivelul general al ratei dobânzii.6 Necesitatea acestei operațiuni este impusă de faptul că disponibilitățile monetare ale băncilor comerciale sunt limitate și nu ar putea contribui la

refinanțarea exporturilor, prin operațiunea de scontare, decât în mică măsură. Pentru a putea realiza un volum mai mare de operațiuni de scontare, băncile comerciale cor căuta, la rândul lor, să se refinanțeze prin obținerea de credite din străinătate sau de la banca centrală din țara respectivă.

De mărimea taxei de rescont depinde mărimea taxei de scont aplicată de băncile comerciale care, în țările cu monedă convertibilă este în general cu 1 – 4,5 % mai mare decât taxa de rescont.

Pentru a accepta rescontarea, banca centrală impune îndeplinirea următoarelor condiții:

- termenul rămas până la scadență să nu fie mai mare de 90 zile;
- cambia să poarte cel puțin trei semnături ale unor persoane considerate solvabile;
- sumele de plată să fie exprimate în moneda națională;
- instrumentul să provină dintr-o operațiune comercială și nu financiară (camătă).

Din cele menționate mai sus, rezultă că nu orice titlu de credit poate fi rescontat, de aceea, când se ia în considerare refinanțarea prin scontare, va trebui să se încerce ca acesta să îndeplinească și condițiile necesare rescontării deoarece în acest caz nivelul taxei scontului este minim, prin urmare scontarea va fi mai eficientă.

Forfetarea constă în vânzarea de către exportator a unei creanțe asupra importatorului, pe termen mediu sau lung (de la 6 luni la 5 ani), unei bănci sau instituții financiare specializate (forfetist), cu condiția renunțării de către aceasta la dreptul de regres asupra exportatorului. În general, este posibil ca respectiva creanță să fie sub forma unei garanții bancare sau acreditiv cu plata diferată, dar, de cele mai multe ori, creanța este încorporată într-o cambie sau bilet la ordin.

Din punct de vedere istoric, forfetarea este apărută relativ recent ca urmare a necesității ca exportatorii să acorde credite pe perioade tot mai lungi și în cote tot mai mari (la exporturile complexe cota de credit ajunge la 80 - 85 %, iar perioada de creditare depășește 5 ani. În aceste condiții, resursele financiare ale exportatorilor și chiar ale băncilor comerciale sunt insuficiente (reescontarea este imposibilă datorită scadențelor foarte lungi).

Din punct de vedere juridic, scontarea și forfetarea se aseamănă prin faptul că ambele presupun transmiterea instrumentului prin andosare. Deosebirea semnificativă de natură juridică este marcată de faptul că, în cazul scontării, noul beneficiar (banca de scont) își conservă dreptul de regres împotriva trăgătorului/beneficiarului, pe când în cazul forfetării, forfetistul renunță la acest drept.

Din punct de vedere economic, cea mai importantă asemănare între cele două operațiuni o constituie scopul acestora, și anume refinanțarea exportului. Deosebirile de natură economică sunt:

- forfetarea se realizează de către instituții specializate din câteva țări: Elveția, Anglia, Germania, pe când scontarea este realizată de un număr mare de bănci comerciale din aproape toate țările;
- forfetarea implică atragerea de fonduri de pe piața eurodevizelor, pe când scontarea se face din fondurile proprii ale băncilor sau pe baza celor obținute din reescontare;
- termenul pentru care se efectuează forfetarea este mediu sau lung, pe când scontarea implică termene scurte;
- taxa de forfetare este influențată de nivelul dobânzii pe piața eurodevizelor, de nivelul garanțiilor de plată, de durata creditului, de valuta de plată, de tipul de marfă vândut precum și de țara și firma importatoare, în timp ce taxa de scont este influențată de nivelul taxei de rescont (a taxei oficiale a scontului). Făcând o analiză se constată că numai nivelul dobânzii este ușor de cuantificat, ceilalți factori care influențează taxa de forfetare trebuind să fie luați în considerare pentru fiecare

caz în parte. Astfel nivelul taxei de forfetare se stabilește prin negocieri între forfetist și beneficiarul cambiei. Acest mod de stabilire a taxei este redat în limba franceză prin expresia “a forfait” care a fost preluată și în alte limbi: germană – “forfaiterung”, engleză – “forfait financing”.

În continuare este prezentat un studiu de caz privind calculul eficienței unei operațiuni de forfetare .

Firma Exporter Ltd., domiciliată în Elveția 100, Main Street, CH 8001 Zurich, vinde, în cadrul unui contract comercial internațional, încheiat în 10.04.2001, mașini textile firmei Importadora S.A. cu domiciliul 1, Calle Alcada, E-28014 Madrid, Spania. Termenul de livrare al mărfii este 20 aprilie 2002.

Potrivit condițiilor stipulate în contractul comercial internațional, în valoare de 1.000.000 euro, exportatorul intenționează să forfeteze creanțele rezultate din tranzacția pe care a încheiat-o, în următoarele condiții:

- 10 % plata la livrare, respectiv 100.000 euro;

- 90 % plată pe credit, respectiv 900.000 euro. Creditul furnizor se va materializa într-un set de 6 cambii, fiecare cu o valoare de 150.000 euro, cu o dobândă de 6 % pe an, cu scadențe semestriale, prima cambie fiind scadentă la 6 luni de la livrare, după cum urmează:

Valoarea cambiei (euro)	Dobânda	Valoarea nominală (euro)	Scadența
150.000	4.500	154.500	20.10.2002
150.000	9.000	159.000	20.04.2003
150.000	13.500	163.500	20.10.2003
150.000	18.000	168.000	20.04.2004
150.000	22.500	172.500	20.10.2004
150.000	27.000	177.000	20.04.2005
900.000	94.500	994.500	

Plata este garantată printr-o scrisoare de garanție bancară cu următorul conținut:

- părțile implicate sunt cele două firme, cea din Madrid în calitate de importator și cea din Zurich în calitate de exportator;

- obiectul garanției îl constituie livrarea de mașini textile, 90 % din valoarea contractului materializându-se într-un set de 6 cambii, fiecare cu valoarea de 150.000 euro, cu dobânda anuală de 6 %. Conform contractului, prima rată este scadentă la 180 zile de la livrare, iar celelalte evoluează la intervale de 180 zile ajungând ca ultima rată să fie scadentă la 1.080 zile . Astfel totalul ratelor scadente este de 994.500 euro;

- valoarea garanției este de 994.500 euro, pe care Guarantee Bank Ltd. din Madrid o va plăti exportatorului sau oricărui deținător “bona fide” al cambiilor;

Valoarea nominală (Vn) (euro)	Nr.zile (Nz)	Discount (euro)	Valoarea de forfetare (Vf) (euro)
154.500	180	4.635	149.865
159.000	330	9.540	149.460
163.500	540	14.715	148.785
168.000	720	20.160	147.840
172.500	900	25.875	146.625
177.000	1.080	31.860	145.140
994.500		106.785	887.715

- condițiile de executare constau în faptul că plata se va face contra prezentării fiecărei cambii la data scadenței, în cazul în care Importadora S.A. nu poate efectua plata;

- formula de angajament a băncii este irevocabilă și necondiționată în ceea ce privește plata către exportator sau către orice alt deținător “bona fide” al cambiilor, la prima cerere și având toate drepturile de protest;

- valabilitatea garanției bancare este până la 20 mai 2005 (la o lună de la data scadenței ultimei cambii – 20 aprilie 2005);

- garanția este supusă, în caz de litigiu, dreptului spaniol în materie

- scrisoarea de garanție este semnată de Guarantee Bank Ltd. Madrid. Creanțele, materializate în setul de 6 cambii, fiind imediat disponibile, Exporter Ltd. Zurich inițiază operațiunea de forfetare, în vederea reîntregirii rapide a fondurilor investite în mașinile textile respective. Pentru a decide eficiența operațiunii de forfetare, exportatorul trebuie să aibă în vedere taxa de forfetare, care este periodic publicată de instituțiile de forfetare și dobânzile la eurovalute. Taxa de forfetare pentru Elveția (creanțe exprimate în euro) este de 6 %, egală cu dobânda la creditul acordat de exportator. Pentru a determina, în acest stadiu, suma care se va încasa prin forfetare se utilizează formula:

$$Vf = Vn \times \frac{Tf \times Nz}{360 \times 100}$$

unde:

Vf – valoarea de forfetare sau suma cash pe care beneficiarul creanței o obține prin forfetare;

Vn – valoarea nominală a creanței sau suma înscrisă pe efectul de comerț și care urmează a fi achitată la scadența instituției forfetare;

Tf – taxa de forfetare;

Nz – numărul de zile din momentul forfetării până la scadența creanței.

În exemplul avut în vedere, dobânda la creditul comercial este egală cu taxa de forfetare, operațiunea fiind avantajoasă pentru exportator, care întocmește următorul scadențar:

Rezultă astfel că prin forfetarea creanței de 994.500 euro (credit și dobândă) costul total, prin aplicarea taxei de forfetare de 6 % se ridică la 106.785 euro. Exportatorul va încasa suma de 994.500 – 106.785 = 887.715 euro.

Utilizarea cambiilor și biletelor la ordin în cadrul modalităților de plată internaționale

Pentru a elimina riscul de neplată în afacerile economice internaționale, cambiile și biletele la ordin au evoluat de la utilizarea lor singulară, în sine, la asocierea lor unei alte tehnici de plată cum ar fi acreditivul documentar, scrisoarea de credit comercială și incasso-ul, cu valoare de instrument de garantare (în special în cazul incasso-ului) sau ca rezultat al unor reglementări specifice, particulare privind plata (scrisoarea de credit comercial, caracteristică țărilor de drept anglo-saxon).

Datorită faptului că, între momentul expedierii marfurilor și cel al încasării valorii acestora există o diferență de timp și spațiu considerabilă, fiecare parte contractantă urmărește, în timpul negocierilor să castige garanții cât mai multe, exportatorul ca să încaseze la timp contravaloarea marfurilor iar importatorul ca să primească la timp cantitatea de marfuri solicitată la preț și parametrii calitativi stabiliți în contract.

În practica economică actuală, în afacerile economice internaționale sunt utilizate o serie de mijloace, instrumente și tehnici de plată menite să acorde partenerilor de afaceri garanțiile mai sus-menționate, în funcție de gradul de cunoaștere și încredere existent între aceștia.

Sunt situații tot mai frecvente în care exportatorii acceptă o amânare a plății. Pentru a se acoperi contra riscurilor la care se expun și, totodată, pentru a putea materializa creanța sub forma unui efect mobilizabil, exportatorul va solicita deschiderea unui **acreditiv documentar utilizabil prin acceptare sau negociere de cambii**.

. **Acreditivul documentar** este modalitatea de plată cel mai frecvent utilizată în tranzacțiile internaționale, fiind în mod deosebit solicitat în cazul contractelor de valoare ridicată, ori atunci când există îndoieli în ceea ce privește solvabilitatea partenerului.

Părțile implicate în derularea unui acreditiv documentar sunt: ordonatorul (importatorul), banca emitentă (banca importatorului), beneficiarul acreditivului (exportatorul), banca exportatorului (banca avizatoare / notificatoare / platitoare / negociatoare).

În decontarea tranzacțiilor internaționale acreditivul documentar ocupă un loc important – peste 70%. Utilizarea sa extinsă este determinată de avantajele pe care le prezintă atât pentru exportator cât și pentru importator. Această modalitate de plată se face după regulile și uzanțele uniforme elaborate de CCI Paris (Camera Internațională de Comerț):

Plata prin acreditiv documentar face parte integrantă din ansamblul relațiilor comerciale și construcția financiară a unei afaceri.

Sucesiunea momentelor:

1. existența unui contract sau a unei înțelegeri prin care partenerii au convenit plata prin acreditiv documentar
2. dispoziția/ordinul de deschidere – este dat de importator băncii sale, banca emitentă și cuprinde toate condițiile de termene și documente pe care trebuie să le îndeplinească exportatorul pentru a i se face plata,
3. deschiderea acreditivului documentar constă în elaborarea unui înscris, însoțit de acreditivul documentar, prin care banca emitentă se angajează ferm la plată în favoarea

beneficiarului acreditivului documentar, exportatorul, în condițiile de termene și documente potrivit înscrisurilor primite de la ordonator. Acest document este transmis băncii exportatorului,

4. notificarea beneficiarului acreditivului documentar – banca exportatorului anunță exportatorul de deschiderea acreditivului documentar și îi remite documentul acreditivului documentar,

5. livrarea mărfii,

6. utilizarea acreditivului documentar – în posesia documentelor ce atestă livrarea mărfii în termenele și condițiile din acreditivul documentar, exportatorul le prezintă la bancă. Banca verifică concordanța documentelor cu cerințele acreditivului documentar și efectuează plata (documente contra bani),

7. remiterea documentelor/rambursarea sumei – banca plăitoare, după efectuarea plății, remite documentul băncii emitente. Aceasta, după un nou control al documentelor, în funcție de condițiile din acreditiv, rambursează băncii plăitoare banii. În caz contrar, nu rambursează banii pe documente neconforme cu termenii acreditivului documentar.

8. notificare importator/ plata documente – banca emitentă deține documentele privitoare la marfă și pe cele pe care le eliberează importatorului contra plată.

eliberare/ ridicare marfă.

FORME ȘI TIPURI DE ACREDITIV DOCUMENTAR

În funcție de natura angajamentului asumat de banca emitentă, acreditive pot fi:

- revocabile
- irevocabile
- irevocabile confirmate.

Acreditiv revocabile

Aceste acreditive sunt rar utilizate datorită faptului că prezintă riscuri pentru exportator. Aspectul revocabil trebuie menționat în deschiderea acreditivului documentar.

Poate fi modificat sau anulat de banca emitentă în orice moment al derulării acreditivului documentar, fără o avizare prealabilă a beneficiarului acreditivului documentar, cu condiția ca notificarea de modificare sau anulare să parvină băncii însărcinate cu plata, acceptarea, negocierea, înainte ca astfel de operațiuni să se fi produs.

Acreditiv irevocabile

Acreditivul documentar irevocabil presupune un angajament ferm al băncii emitente de a executa sau a face să se execute (desemnând o altă bancă), plata, acceptarea, negocierea, cu condiția îndeplinirii tuturor prevederilor stipulate cu ocazia deschiderii. Acest angajament nu poate fi modificat sau anulat decât cu acordul părților interesate.

Acreditivul irevocabil presupune certitudine absolută privind plata pentru beneficiar, cu condiția de a se conforma tuturor condițiilor prevăzute în acreditiv și de a prezenta toate documentele.

Acreditiv irevocabil confirmat

Sunt acelea în care, la angajamentul irevocabil al băncii emitente se adaugă un angajament egal ca valoare și condiții al unei terțe bănci, banca confirmatoare. Banca confirmatoare, situată de regulă în țara beneficiarului acreditivului documentar, dar poate fi și în altă țară, acceptă față de beneficiar aceleași angajamente ca și cele pe care banca emitentă și le-a asumat prin deschiderea acreditivului documentar irevocabil.

Utilizarea acreditivului documentar și alte precizări privind plățile

Utilizarea acreditivului documentar este un termen generic ce desemnează tehnica comercială bancară prin care exportatorul își poate încasa banii. Din acest punct de vedere utilizarea acreditivului documentar se poate realiza prin:

- plată la vedere,
- plată diferată,
- acceptare,
- negociere,
- plată la vedere și prin acceptare (mixtă).

Din punct de vedere al sumei plătite, acreditivul poate fi utilizat:

- total,
- parțial,
- în tranșe.

Toate acreditivurile trebuie să indice clar dacă sunt utilizate prin plată la vedere, prin plată diferată, prin acceptare sau negociere.

Agenții economici, în decizia lor privind o plată internațională, au în vedere, pe de o parte, modalitatea de plată pentru care optează (cec, incasso, acreditiv etc) iar, pe de altă parte, modul în

care vor fi transferate fondurile (letric, telegrafic, SWIFT) precum și cine suportă comisioanele bancare.

- transfer letric prin poștă – este cel mai vechi, constă în transmiterea fizică a înscrisului printr-un anumit mijloc de transport (avion), de la o bancă la alta,
- transfer telegrafic – prin cablu (telex, fax),

transfer prin sistem SWIFT – tehnică computerizată (Society for Worldwide Interbank Financial - BRCE; BRD; Banca Agricolă; BCR; Telecommunications).

Scrisoarea comerciala de credit :

Este o forma de acreditiv utilizata in Anglia, Japonia si zona de influenta anglo-saxona.

Scrisoarea comerciala de credit este acea forma de AD prin care banca emitenta adreseaza direct beneficiarului o scrisoare prin care acesta este autorizat, cu conditia prezentarii, pana la un anumit termen, a documentelor prevazute in ordinul de deschidere si care atesta expedierea marfurilor, sa traga cambii la vedere sau la termen, asupra bancii emitente, aceasta angajandu-se irevocabil, fata de beneficiar sau fata de orice banca care negociaza documentele, sa le onoreze la prezentare, cu conditia strictei concordante cu prevederile scrisorii comerciale.

Scrisoarea comerciala de credit este intotdeauna domiciliata in strainatate si este intotdeauna irevocabila.

Specificata scrisorii de credit este plata prin negociere(derularea platii incumba intotdeauna utilizarea cambiei sau a biletului la ordin).

Ca termene de derulare, beneficiarul scrisorii de credit prezinta bancii documentele insotite de cambii cu scadenta la vedere sau la termen, trase asupra cumparatorului, a bancii emitente sau a altei persoane indicate in scrisoare. Cand cambiile au scadenta la diferite termene, iar beneficiarul acreditivului doreste plata imediata, le poate sconta. In acest caz, scontul este suportat de beneficiarul scrisorii de credit.

Banca negociatoare achita cambia, impreuna cu documentele, le remite bancii emitente, de unde apoi, isi recupereaza banii. Pentru operatiunea efectuata, banca negociatoare percepe un comision de negociere si isi retine dobanda pentru intervalul ce se scurge din momentul negocierii pana in momentul incasarii banilor de la banca emitenta.

Costul operatiunii de negociere este suportat de ordonator.

Pentru a accelera incasarea contravalorii exportului banca emitenta acorda dreptul bancii notificatoare de a negocia documentele.

Incasso-ul este o modalitate de plată mai puțin sigură pentru exportator decât acreditivul documentar, deoarece marfa este livrată pe adresa cumpărătorului fără nici o garanție de plată. Acest neajuns poate fi înlăturat, printre alte metode (garanții bancare, plată în avans, vinculație), prin utilizarea cambiilor trase asupra cumpărătorului sau prin bilete la ordin emise de acesta. Astfel, dacă

cumpărătorul refuză plata sau acceptarea (în cazul cambiei) nu va putea intra în posesia documentelor fără de care vămuirea sau livrarea mărfurilor la destinație devin imposibile, mai ales când este vorba de conosamente fluviale sau maritime.

Incasso-urile nu trebuie să conțină o cambie sau un bilet la ordin plătibile la o dată ulterioară, dacă instrucțiunile prevăd ca documentele comerciale să fie eliberate contra plată. Dacă un incasso conține o cambie plătabilă la o dată ulterioară, ordinul de încasare trebuie să precizeze dacă documentele comerciale vor fi eliberate trasului contra acceptare (D/A) sau contra plată (D/P). În absența unei astfel de precizări, documentele vor fi eliberate numai contra plată și Banca însărcinată cu încasarea (colectoare) nu va fi răspunzătoare pentru nici o consecință decurgând din orice întârziere în eliberarea documentelor.

Teoretic, una și aceeași cambie poate forma obiectul a două incasso-uri. Prima dată, cambia însoțind documentele comerciale în cadrul unui incasso documentar, care prevede plata pe credit, este trimisă spre acceptare, iar a doua oară, singură (însoțită doar de ordinul de încasare) este trimisă în cadrul incasso-ului simplu spre încasare. În practică, o cambie primită de banca însărcinată cu încasarea spre acceptare, după acceptare poate să nu mai fie trimisă exportatorului sau băncii sale, ci scontată de aceasta sau păstrată până la scadență când suma va fi trimisă ordonatorului.

CONCLUZII

Alegerea unei modalități sau a unui instrument de plată, în derularea unei afaceri economice internaționale, implică din partea managerilor și a colectivelor de specialiști, ce își desfășoară activitatea în acest domeniu, cunoștințe temeinice de management și marketing internațional, de legislație internă și internațională în domeniile comercial, financiar - bancar, cu atât mai mult cu cât fiecare dintre aceste mijloace, instrumente și tehnici de plată au particularitățile lor de formă și de fond.

Bineînțeles că această alegere depinde și de alte elemente cum ar fi: legislația națională-care trebuie să fie aliniată la cea internațională, de experiența acumulată în timp și tradiția în utilizarea acestor mijloace sau instrumente, poziția firmei pe piețele internaționale, relația dintre agentul economic și banca sau bancile colaboratoare, puterea economico-financiară a firmei etc.

În condițiile în care România și-a exprimat dorința de aderare la Uniunea Europeană iar pe plan european se fac eforturi pentru realizarea unei Europe unite, cunoașterea și utilizarea tehnicilor și instrumentelor de plată, a managementului tranzacțiilor internaționale în ansamblul său, trebuie să constituie un obiectiv prezent și viitor pentru toți cei implicați în domeniile comercial, financiar, bancar, economic în general.

BIBLIOGRAFIE

Ion Turcu – “Teoria și practica dreptului comercial român”, vol.II, Editura Lumina Lex, București, 1998,

Mariana Negruș, - “Plăți și garanții internaționale”, Editura All, București “Plăți și garanții internaționale”, Editura All, București, 1996,

Alexandru Puiu – “Management internațional – tratat”, vol.I, Ed. Independența Economică, Brăila, 1999

C. Kirițescu “Relații valutare-financiare internaționale”, Editura Științifică și Enciclopedică București, 1978,

Mihai-Gheorghe A. Imireanu – “Produse și servicii bancare în relațiile de plăți interne și internaționale” – Editura Tribuna Economică, București, 2002,